

Sygn. akt II Cz 132/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Iwona Siuta

Sędziowie SO Marzenna Ernest (spr.)

SO Zbigniew Ciechanowicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 25 kwietnia 2013 r. w S.

sprawy z powództwa R. Z.

przeciwko (...) Bank S.A. w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek zażalenia powoda R. Z. na punkt 3 postanowienia Sądu Rejonowego w Gryficach I Wydziału Cywilnego z dnia 26 września 2012 roku, sygn. akt I C 677/12

postanawia

oddalić zażalenie.

Sygn. akt II Cz 132/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 września 2012 r. w sprawie sygn. akt I C 677/12 Sąd Rejonowy w Gryficach zwolnił powoda od kosztów sądowych (pkt 1); ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu (pkt 2); oddalił wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia (pkt 3); oddalił wniosek powoda o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy I C 152/12 przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Gryficach (pkt 4).

Uzasadniając rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 730 k.p.c. i art. 730¹ k.p.c., jednocześnie wskazał, iż roszczenie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego jest roszczeniem niepieniężnym, które oparte może być na podstawach wynikających z art. 840 k.p.c., a co do zabezpieczenia, którego zastosowanie mają przepisy art. 755 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, iż podstawami zabezpieczenia są: istnienie roszczenia podlegającego zabezpieczeniu oraz interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia. Okoliczności te wymagają uprawdopodobnienia, a jedynie ich łączne wystąpienie umożliwia dokonanie zabezpieczenia w sprawie. W ocenie Sądu pierwszoinstancyjnego powód w uzasadnieniu wniesionego powództwa nie powołał się na żadne okoliczności mogące być podstawą powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Wskazał on jedynie, iż w dacie zawierania umowy kredytowej, z której roszczenia objęte są tytułem wykonawczym, którego powód domaga się pozbawienia klauzuli wykonalności, mógł być on ubezwłasnowolniony nawet całkowicie. Załączone przez powoda dokumenty – zdaniem Sądu Rejonowego - nie potwierdzają jednak powyższej okoliczności, ponadto taka okoliczność nie może być podstawą do uwzględnienia

powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Sąd Rejonowy przyjął, iż w oparciu o przedstawione przez powoda na obecnym etapie postępowania fakty i dowody nie sposób przyjąć, iż powód swoje roszczenie uprawdopodobnił, nadto w ocenie Sądu pierwszoinstancyjnego - powód też nie wskazał na żadne okoliczności uzasadniające jego interes prawny w udzieleniu mu zabezpieczenia.

Postanowienie w zakresie oddalenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia (pkt 3) zaskarżył powód, wywodząc zażalenie i wnosząc o zmianę orzeczenia. W uzasadnieniu podniósł, iż istnieje fundamentalna i silna podstawa wniosku o zabezpieczenie tego powództwa w sprawie gdyż jest sprawa w Sądzie Okręgowym w Szczecinie, która ma wielki wpływ na sprawę; dlatego zabezpieczenie jest potrzebne. Skarżący podniósł, iż jego wniosek byłby rozpatrzony w sposób pozytywny gdyby nie sprawa przeciwko temu sądowi, który wydał błędny nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym o sygn. akt VI Nc 206/07.

W uzupełnieniu zażalenia ustanowiony z urzędu pełnomocnik powoda zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. poprzez wadliwe przyjęcie, że powód nie uprawdopodobnił roszczenia oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, w sytuacji, gdy z okoliczności sprawy oraz załączonych do pozwu o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego dokumentów wynika wysokie prawdopodobieństwo roszczenia oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

W uzasadnieniu pełnomocnik podniósł, że w okolicznościach niniejszej sprawy istnieje stosunkowo duża szansa, że roszczenie powoda istnieje, a co za tym idzie zostało uprawdopodobnione. Powód w niniejszej sprawie przedstawił dowody w postaci dokumentacji medycznej, które nasuwają poważane wątpliwości, że powód składając oświadczenie woli o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy o kartę kredytową z dnia 20.06.2008 r. z pozwanym (...) Bank S.A. w W. mógł znajdować się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Sam powód nie wskazując wprost na konkretny przepis prawny, z którego wywodzi swoje roszczenie, podważające skuteczność złożonego oświadczenia woli o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy o kartę kredytową z dnia 20.06.2008 r., intuicyjnie zwrócił uwagę, że jego oświadczenie woli mogło być nieważne z uwagi na stan w jakim się znajdował. Zdaniem pełnomocnika skarżącego należało poddać pod rozagę, czy potencjalna możliwość uznania w świetle art. 82 k.c. oświadczenia woli powoda za nieważne, nie stanowi spełnienia przesłanki umożliwiającej zastosowanie przez powoda obrony, o której mowa art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Uzasadniając nieprawidłową ocenę Sądu Rejonowego dotyczącą istnienia interesu prawnego to pełnomocnik skarżącego wskazał, iż powód ma interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Brak udzielenia zabezpieczenia z całą pewnością doprowadzi do wyegzekwowania należności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym. Zaś zgodnie z opinią sądu psychiatryczną z dnia 31.10.2008 r. sporządzoną na potrzeby postępowania o sygn. akt I Ns 305/07 przez biegłego psychologa M. K. (dokument w aktach sprawy) ogólna sprawność umysłowa powoda została ustalona na poziomie lekkiego stopnia upośledzenia umysłowego (dolny przedział). Ponadto biegły stwierdził, że istnieją wskaźniki zaburzeń funkcji pamięciowych. We wcześniejszym orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności z dnia 11.09.2003 r. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania Stopnia Niepełnosprawności w S. (dokument w aktach sprawy) ustalił m.in., że powód w trwałym stopniu niepełnosprawny, a także, że wymaga stałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Z kolei z pozwu przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Gryficach o zapłatę oraz o odszkodowanie z dnia 23.08.2011 r. (dokument w aktach sprawy) wynika, że problem egzekucji należności nie dotyczy tylko pozwanego, lecz szerokiego kręgu różnych instytucji finansowych. Z uwagi na dużą liczbę wierzycieli wydaje się, że istnieje duże prawdopodobieństwo, iż powód może nie pamiętać, który wierzyciel, w jakiej wysokości i na podstawie którego tytułu wyegzekwował swoją należność, co utrudniłoby mu dochodzenie w przyszłości wyegzekwowanych od niego roszczeń. Biorąc pod uwagę ostatnie zmiany w procedurze cywilnej nakładające na strony zwiększoną aktywność w gromadzeniu i przedstawianiu dowodów już w pierwszym piśmie procesowym istnieją poważne wątpliwości, co do możliwości uzyskania w przyszłości przez powoda skutecznego wyroku. W konsekwencji późniejsze pozbawienie wykonalności tytułu egzekucyjnego może sprawić, że zwrotu wyegzekwowanej przez pozwanego kwoty powód nigdy już uzyska. Przedstawiony w dokumentacji medycznej stan powoda – dalej podnosił pełnomocnik skarżącego - brak jakiegokolwiek majątku, a także jego zależność od innych osób sprawia, że powód ma interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Natomiast jak stanowi § 2 przepisu, interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Ponadto, w myśl art. 731 k.p.c., zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Warunkiem zasadności zabezpieczenia roszczenia jest zatem – jak to już akcentował Sąd Rejonowy – uprawdopodobnienie roszczenia oraz uprawdopodobnienie interesu prawnego w jego zabezpieczeniu.

Wyjaśnienia wymaga, iż wymóg uprawdopodobnienia nie oznacza, iż istnienie roszczenia musi zostać w postępowaniu zabezpieczającym udowodnione. Wystarczy bowiem, gdy istnieje uzasadniona podstawa do przypuszczenia, że ono w ogóle istnieje i jest wymagalne. Nadto winno mieć swoją podstawę prawną. Uwiarygodnienie roszczenia polegać może na przedstawieniu środków dowodowych wskazujących na okoliczności faktyczne, z których roszczenia wynika (art. 243 k.p.c.).

Jak wynika z treści pozwu R. Z. wytoczył powództwo przeciwegzekucyjne przeciwko (...) Bank S.A. Jak słusznie jednak podnosił Sąd Rejonowy nie było do końca jasnym czego domaga się powód w ramach wytoczonego powództwa. W punkcie pierwszym pozwu bowiem wskazuje, iż wnosi o „pozbawienie tytułu wykonawczego zawartego w wyroku prawomocnym z dnia 30.12.11 r. Sądu Rejonowego w Lublinie – Zachód w L. VI Wydz. Cywilny w postępowaniu upominawczym z dn. 05.08.10 r. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 05.08.10 r. Bankowy Tytuł Egzekucyjny (...) zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dn. 05.08.10 r. nadaną przez Sąd Rejonowy w Gryficach z dnia 05.08.10 r. przeciwko pozwanemu(...)”. Na etapie rozpoznawania wniosku o zabezpieczenie słusznie zatem Sąd Rejonowy powziął wątpliwości co do zasadności w ogóle roszczenia powoda, skoro do końca nie jest jasnym wykonalności którego orzeczenia dotyczy niniejszy pozew.

Dopiero z uzupełnienia zażalenia sporządzonego przez profesjonalnego pełnomocnika powoda wynika, iż w rzeczywistości powód wnosi o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego stanowiącego bankowy tytuł egzekucyjny wydany w dniu 28.07.2010 r. a zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Gryficach z dnia 05.08.2010 r. sygn. akt I Co 1440/10 - powołując się na chorobę psychiczną powoda, która mogła doprowadzić do braku świadomości bądź swobody przy zawieraniu umowy z bankiem, co tym samym przesądza o nieważności czynności prawnej leżącej u podstaw wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego.

Oceniając w ten sposób sprecyzowany i uzasadniony wniosek o zabezpieczenie to uznać należy, iż powód przedkładając dokumentację lekarską jak załączona do pozwu uprawdopodobnił istnienie roszczenia.

Niemniej jednak powyższe nie mogło doprowadzić do zmiany zaskarżonego orzeczenia, albowiem w ocenie Sądu Okręgowego nie doszło do ziszczenia drugiej relewantnej przesłanki do uwzględnienia wniosku powoda, a to uprawdopodobnienia interesu prawnego.

W typowych przypadkach interes prawny wyraża się w tym, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia. Jest tak w przypadku orzeczeń nadających się do egzekucyjnego wykonania. Z treści art. 730¹ § 2 k.p.c. wynika jednak wyraźnie, iż zapewnienie wykonalności orzeczenia w drodze egzekucji nie wyczerpuje zadań postępowania zabezpieczającego. Interes prawny w uzyskaniu zabezpieczenia polegać może bowiem również na tym, że w braku zabezpieczenia uniemożliwione lub znacznie utrudnione będzie osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 k.p.c. wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy

zabezpieczenia można więc mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna. W przypadkach gdy żądana ochrona prawna polega na ukształtowaniu prawa lub stosunku prawnego albo ustaleniu prawa lub stosunku prawnego chodzi zazwyczaj o wyeliminowanie sytuacji, w których ochrona zapewniana przez orzeczenie sądu przychodzi zbyt późno, w wyniku czego udaremnione zostają jej skutki. Celem zabezpieczenia w tych przypadkach jest zapewnienie skuteczności przyszłego orzeczenia.

Przenosząc powyższe wywody teoretyczne na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż Sąd Rejonowy słusznie przyjął, iż w sprawie nie zachodzi obawa utrudnienia osiągnięcia celu postępowania. Pozwany jest prężną instytucją finansową, bankiem od wielu lat działającym na rynku, a zatem nie zachodzi żadna obawa, iż ewentualne żądanie zwrotu wyegzekwowanych już sum (w przypadku uwzględnienia powództwa) okaże się niemożliwe bądź znacznie utrudnione. Nadto, o ile Sąd Odwoławczy nie podziela obaw pełnomocnika, iż powód nie będzie wiedział, do którego wierzyciela zwrócić się o zwrot, a to z uwagi na fakt, iż powód dotychczas – nawet bez udziału profesjonalnego pełnomocnika – dochodzi swoich praw, co Sądowi wiadome jest z urzędu z innych toczących się postępowań z powództwa lub wniosku R. Z., to jednak taka argumentacja nie mogła przemawiać za przyjęciem istnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Reasumując, rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uznać należy za prawidłowe, zaś zażalenie jako bezzasadne na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. należało oddalić.

Sąd Okręgowy nie orzekł o kosztach postępowania, albowiem niniejsze postanowienie nie jest kończącym postępowanie w sprawie.

Sygn. akt II Cz 132/12

Zarządzenia:

1. odnotować i zakreślić;
2. odpis postanowienia doręczyć peł. powoda i pozwanemu;
3. po nadejściu zpo akta zwrócić do SR;
4. do zbioru.